

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět

Vyučovací předmět: Přírodověda

Ročník: 5.

Očekávané výstupy

Rozmanitost přírody

ČJS-5-4-01 - objevuje a zjišťuje propojenost prvků živé a neživé přírody, princip rovnováhy přírody a nachází souvislosti mezi konečným vzhledem přírody a činností člověka

ČJS-5-4-02 - vysvětlí na základě elementárních poznatků o Zemi jako součásti vesmíru souvislost s rozdělením času a střídáním ročních období

ČJS-5-4-05 - zhodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat nebo poškozovat

- Minimální doporučená úroveň očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření

ČJS-5-4-01 p *na jednotlivých příkladech poznává propojenost živé a neživé přírody*

ČJS-5-4-02 p *popíše střídání ročních období*

ČJS-5-4-05 p *zvládá péči o pokojové rostliny*

Chová se podle zásad ochrany přírody a životního prostředí

Popisuje vliv činnosti lidí na přírodu a jmenuje některé činnosti, které přírodnímu prostředí pomáhají a které ho poškozují

Člověk a jeho zdraví

ČJS-5-5-01- využívá poznatky o lidském těle k podpoře vlastního zdravého způsobu života

ČJS-5-5-02 - rozlišuje jednotlivé etapy lidského života a orientuje se ve vývoji dítěte před a po jeho narození

ČJS-5-5-04 - uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události

ČJS-5-5-05 - předvede v modelových situacích osvojené jednoduché způsoby odmítání návykových látek

ČJS-5-5-07 - rozpozná život ohrožující zranění

Minimální doporučená úroveň očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření

ČJS-5-5-01 p *uplatňuje základní znalosti, dovednosti a návyky související s preventivní ochranou zdraví a zdravého životního stylu*

ČJS-5-5-02 p *rozlišuje jednotlivé etapy lidského života*

ČJS-5-5-04 p *uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události*

ČJS-5-5-05 p *odmítá návykové látky*

ČJS-5-5-07 p *ošetří drobná poranění a v případě nutnosti zajistí lékařskou pomoc*

Dílčí výstupy

Rozmanitost přírody

- objasní pojmy vesmír, planeta, hvězda, družice, zemská přitažlivost
- uvědomuje si prospěšnost a škodlivost zásahů člověka do přírody a krajiny
- vysvětlí třídění organizmů
- popíše jednotlivé podnebné pásy a zdůvodní opakující se průběh počasí v dané oblasti

- zná základní podmínky života na Zemi
- má základní informace o postavení Země ve vesmíru
- ví, jaký je rozdíl mezi planetou a hvězdou
- umí vysvětlit význam Slunce pro život na Zemi
- seznámí se s působením magnetické a gravitační síly
- seznamuje se s jednoduchými stroji, druhy, formami a zdroji energie, výrobou skla, papíru a plastů
- seznamuje se s přenosem zvuku, obrazu a informačních technologií
- zná ohleduplné chování k přírodě

Člověk a jeho zdraví

- zná svoje základní práva a povinnosti
- řídí se pravidly zdravého způsobu života
- ovládá poznatky o lidském těle
- vysvětlí základní funkce jednotlivých orgánových soustav
- úměrně svému věku se orientuje v bezpečných způsobech sexuálního chování, zná pojmy šikana, týrání a sexuální a jiné zneužívání, brutalita a násilí, rozpozná je a umí se bránit
- rozpozná život ohrožující úrazy, seznamuje se s první pomocí
- uvědomuje si možná nebezpečí hromadného ohrožení a adekvátně reaguje

Učivo

Rozmanitost přírody

- nerosty a horniny, půda – vznik půdy a její význam
- vesmír a Země – sluneční soustava, den a noc, roční období
- rovnováha v přírodě – význam, vzájemné vztahy mezi organismy, základní společenstva
- ohleduplné chování k přírodě a ochrana přírody – odpovědnost lidí, ochrana a tvorba životního prostředí, ochrana rostlin a živočichů, likvidace odpadů, živelní pohromy a ekologické katastrofy

Člověk a jeho zdraví

- lidské tělo – stavba těla, základní funkce a projevy, životní potřeby člověka, pohlavní rozdíly mezi mužem a ženou, biologické a psychické změny v dospívání, základy lidské reprodukce, vývoj jedince
- péče o zdraví – přenosné a nepřenosné nemoci, ochrana před infekcemi přenosnými krví (hepatitida, HIV/AIDS), drobné úrazy a poranění, prevence nemocí a úrazů, první pomoc při drobných poraněních, osobní, intimní a duševní hygiena
- návykové látky, závislosti a zdraví – návykové látky, hrací automaty a počítače, závislost, odmítání návykových látek, nebezpečí komunikace prostřednictvím elektronických médií
- mimořádné události a rizika ohrožení s nimi spojená – postup v případě ohrožení (varovný signál, evakuace, zkouška sirén); požáry (příčiny a prevence vzniku požárů, ochrana a evakuace při požáru); integrovaný záchranný systém

Mezipředmětové vztahy

ČJ-schopnost gramaticky správného samostatného vyjadřování, orientace v textu, práce s textem, popis, vyprávění, rozhovor,
 VV-využití výt. technik v nákresech, schématech (příroda, vesmír, technika)

Průřezová témata

VDO-občanská společnost a škola

- způsoby uplatňování demokratických principů a hodnot v každodenním životě školy (význam aktivního zapojení žáků do žákovské samosprávy - žákovských rad či parlamentů);
- formy participace žáků na životě místní komunity;
- spolupráce školy se správními orgány a institucemi v obci

EV-ekosystémy

- vodní zdroje (lidské aktivity spojené s vodním hospodářstvím, důležitost pro krajinnou ekologii);
- moře (druhová odlišnost, význam pro biosféru, mořské řasy a kyslík, cyklus oxidu uhličitého) a tropický deštný les (porovnání, druhová rozmanitost, ohrožování, globální význam a význam pro nás);
- kulturní krajina (pochopení hlubokého ovlivnění přírody v průběhu vzniku civilizace až po dnešek)

EV -základní podmínky života

- ovzduší (význam pro život na Zemi, ohrožování ovzduší a klimatické změny, propojenost světa, čistota ovzduší u nás);
- energie (energie a život, vliv energetických zdrojů na společenský rozvoj, využívání energie, možnosti a způsoby šetření, místní podmínky);
- přírodní zdroje (zdroje surovinové a energetické, jejich vyčerpateľnost, vlivy na prostředí, principy hospodaření s přírodními zdroji, význam a způsoby získávání a využívání přírodních zdrojů v okolí)

EV -lidské aktivity a problémy životního prostředí

- průmysl a životní prostředí (průmyslová revoluce a demografický vývoj, vlivy průmyslu na prostředí, zpracovávané materiály a jejich působení, vliv právních a ekonomických nástrojů na vztahy průmyslu k ochraně životního prostředí, průmysl a udržitelný rozvoj společnosti);
- odpady a hospodaření s odpady (odpady a příroda, principy a způsoby hospodaření s odpady, druhotné suroviny);
- dlouhodobé programy zaměřené k růstu ekologického vědomí veřejnosti (Státní program EVVO, Agenda 21 EU) a akce (Den životního prostředí OSN, Den Země apod.)

EV -vztah člověka k prostředí

- nerovnoměrnost života na Zemi (rozdílné podmínky prostředí a rozdílný společenský vývoj na Zemi, příčiny a důsledky zvyšování rozdílů globalizace a principy udržitelnosti rozvoje, příklady jejich uplatňování ve světě, u nás)

OSV – Osobnostní rozvoj – Sebepoznání a sebepojetí – Já jako zdroj informací o sobě, druhí jako zdroj informací o mě, moje tělo, moje psychika (temperament, postoje, hodnoty), co o sobě vím a co ne, jak se promítá mé já v mém chování, můj vztah k sobě samému, moje učení, moje vztahy k druhým lidem, zdravé a vyrovnané sebepojetí

OSV – Osobnostní rozvoj – Seberegulace a sebeorganizace – cvičení sebekontroly, sebeovládání – regulace vlastního jednání i prožívání, vůle, organizace vlastního času, plánování učiva i studia, stanovování osobních cílů a kroků k jejich dosažení.

OSV – Osobnostní rozvoj – Psychohygienu – dovednosti pro pozitivní naladění mysli a dobrý vztah k sobě samému, sociální dovednosti pro předcházení stresům v mezilidských vztazích, dobrá organizace času, dovednosti zvládání stresových situací (rozumové zpracování problému, uvolnění / relaxace, efektivní komunikace atd.), hledání pomoci při potížích.

